

Online pesten

Hoe ga je online met elkaar om?

Leerweg

Leerroute: 4, 5, 6 en 7
Functioneringsniveau: E4

Vak

Digitale geletterdheid

Leeftijd

7 t/m 11 jaar

Domein

Mediawijsheid

Duur

Ca. 45 min.

Vaardigheden

Sociale vaardigheden
Samenwerken
Communiceren

Deze les

Leerlingen leren wat online pesten is en in welke vormen het kan voorkomen. Ze herkennen goede en foute berichten en leren er hun emoties aan te koppelen met behulp van emotiekaarten. Tot slot leren de leerlingen hoe ze op een fijne manier met elkaar kunnen omgaan en hoe juist niet door zelf regels op te stellen.

Lesopzet

Introductie

10 min. ⌚

De leerlingen bekijken een video over pesten. Ze bespreken wat online pesten is en welke vormen van online pesten ze kennen.

Kern

30 min. ⌚

De leerlingen bekijken verschillende berichten en geven aan of het goede of foute berichten zijn. Met emotiekaarten geven ze aan wat voor gevoel het bericht bij ze op zou roepen. Ze stellen regels op hoe ze wel en niet met elkaar om moeten gaan op internet.

Afsluiting

5 min. ⌚

De leerlingen kijken terug op de les. Ze bespreken wat ze geleerd hebben over online pesten en hoe ze met elkaar om moeten gaan op het internet.

Inhoud van de les

Leerdoelen

De leerlingen leren:

- » wat online pesten is en welke vormen er bestaan.
- » emoties te koppelen aan berichten op sociale media en WhatsApp.
- » hoe ze online met elkaar omgaan.

Aansluiting curriculum

Deze les sluit aan bij de doelen uit de Leerlijn Digitale Geletterdheid en bij de kerndoelen van de leergebieden:

- » De leerling weet dat je geen valse berichten over anderen op sociale media moet plaatsen.
- » De leerling weet dat het plaatsen van vervelende foto's of bedreigingen vormen van pesten zijn.

Benodigde voorkennis

De leerlingen weten wat sociale media zijn en dat je online berichtjes kunt sturen via sociale media en WhatsApp of Signal. De les '[Sociale media](#)' kan als introductie worden gebruikt op dit begrip. Leerlingen kennen de begrippen websites, apps en accounts. Leerlingen kennen de basisemoties. Ze kunnen emoties koppelen aan emoticons. Ter opfrissing kunnen de leerlingen het emoticon memory spel uit de les '[Blij, verdrietig en boos](#)' spelen.

Benodigdheden

- ☐ Een set berichtenkaartjes per tweetal.
- ☐ Een set emotiekaartjes per tweetal.
- ☐ Lesbrief per tweetal.

Voorbereiden

- ☐ Lees de docentenhandleiding goed door.
- ☐ Bekijk de [video](#)¹ van dia 3 alvast.
- ☐ Bepaal welke berichtenkaartjes geschikt zijn voor de leerlingen en met welke kaartjes ze aan de slag gaan.
- ☐ Print de berichtenkaartjes per tweetal.
- ☐ Print de emotiekaartjes per tweetal.
- ☐ Optioneel: print de lesbrief per tweetal.

Differentiatie

Binnen deze les zijn verschillende mogelijkheden tot differentiëren. Leerlingen bediscussiëren de stelling dat online pesten minder erg is dan gewoon pesten. Afhankelijk van de ervaring van je leerlingen kun je ze meer of minder ondersteunen en dieper of minder diep op de stelling in gaan.

Tijdens de les gaan leerlingen aan de slag met berichtenkaartjes en emotiekaartjes. Je kunt ervoor kiezen om een aantal berichtenkaartjes en emotiekaartjes achterwege te laten.

Als afsluitende opdracht stellen leerlingen zelf regels op hoe ze online met elkaar omgaan. Voor deze opdracht kan meer tijd uitgetrokken worden door andere onderdelen te verkorten of de emotie-opdracht van dia 6 weg te laten. Deze opdracht kan ook klassikaal uitgevoerd worden.

¹ <https://schooltv.nl/video/wat-is-pesten-gemeen-doen-en-buitensluiten-gebeurt-overal/playlist/140/>

Begeleiding tijdens de les

Legenda:

Vertel dit de leerlingen

Achtergrondinformatie

Dit doen de leerlingen

Differentiatie

Toelichting

Vertel de leerlingen dat ze het in deze les gaan hebben over online pesten en afspraken gaan maken over hoe ze online met elkaar en anderen omgaan. Zoals het sturen van berichten via Whatsapp, onder YouTube video's of tijdens het gamen. Tijdens deze les leren ze wat online pesten is en in welke vormen het bestaat. Ze leren pestberichten te herkennen.

Bekijk samen met de leerlingen het filmpje van [SchoolTV](#) over pesten. In dit filmpje wordt verteld dat pesten van alle eeuwen is en wat pesten is. Vertel dat pesten tegenwoordig ook online kan en dat deze vorm van pesten steeds vaker voorkomt.

Vraag de leerlingen:

- Wat is online pesten?
- Welke vormen kun je bedenken?
- Heb je weleens haatcomments gezien? Bijvoorbeeld onder TikTok of YouTube filmpjes.
- Heb je zelf weleens iets vervelends meegemaakt of gelezen online? Op Whatsapp, YouTube, of bij games?

Mogelijke antwoorden zijn:

- Iemand in- en uit groepen gooien
- Iemand blokkeren
- Iemand negeren
- Dreigberichten en haatberichten versturen
- Nepberichten verspreiden
- Ongevraagd foto's of video's maken, bewerken en delen
- Gegevens delen (zoals wachtwoorden)
- Nep-accounts aanmaken voor iemand

Geef de leerlingen de volgende stelling:

“Online pesten is minder erg dan gewoon pesten.”

Laat de leerlingen stemmen en vraag een aantal leerlingen om hun antwoorden toe te lichten. Stimuleer ze om op elkaar te reageren en met elkaar te discussiëren.

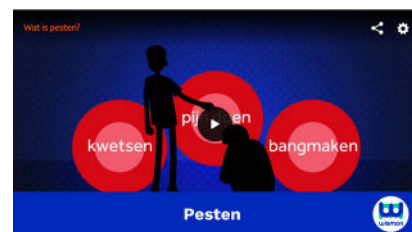
Benadruk dat zowel pesten als online pesten vervelend en fout is en niet mag plaatsvinden. Online pesten heeft vaak wel een grotere impact. Online pesten kan de hele dag en de hele week (24/7) doorgaan en overal plaatsvinden: op school, in de klas, bij het sporten en thuis. Het slachtoffer heeft geen veilige plek meer. Het is ook voor iedereen te lezen en kan moeilijk van het internet gehaald worden. De pester kan makkelijk onbekend (anoniem) blijven waardoor het slachtoffer er moeilijker iets tegen kan doen.

Dia's

2

3

4

¹ <https://schooltv.nl/video/wat-is-pesting-gemeen-doen-en-buitensluiten-gebeurt-overal/playlist/140/>

Toelichting

Leerlingen krijgen in tweetallen kaartjes met berichten erop. Ze bespreken met elkaar wat ze van deze berichten vinden. Ze bespreken of het goede of foute berichten zijn om naar anderen te sturen via WhatsApp of Signal of om online op sociale media te plaatsen. Ze sorteren de berichten op goed en fout.

Besprek met de leerlingen wat hen opvalt aan de kaartjes. Wat voor berichten staan er op de kaartjes die ze niet kunnen sturen?

Mogelijke antwoorden zijn:

- Er staan scheldwoorden op.
- Het zijn beledigingen, haatberichten en bedreigingen.
- Er worden gemene icoontjes en afbeeldingen gebruikt.
- Er wordt iemand uit de groep gegooid.

Op een aantal kaartjes is grof taal gebruikt. De kaartjes bestaan uit mildere varianten en varianten die leerlingen online tegen kunnen komen. Bepaal of de leerlingen met de mildere varianten of de online varianten aan de slag gaan. In plaats van in tweetallen, kunnen de kaartjes ook klassikaal besproken worden.

De leerlingen gaan in tweetallen aan de slag. Ze leven zich in wat voor gevoel een berichtenkaartje zou oproepen wanneer ze zelf zo'n bericht ontvangen. De leerlingen schudden alle berichtenkaartjes. Een van de leerlingen pakt een berichtenkaartje en laat het zien aan zijn klasgenoot. De andere leerling kiest een emotiekaartje en laat aan zijn klasgenoot zien wat voor gevoel het bij hem oproept.

Dit doet de leerling met drie berichtenkaartjes. Daarna wisselt het tweetal van rol.

Besprek klassikaal met de leerlingen hoe iemand die gepest wordt zich voelt. Mogelijke antwoorden zijn: bang, verdrietig, boos, onzeker, eenzaam, kwaad, gekwetst.

Je kunt de leerlingen uitdagen om hun gevoelens en emoties uit te spreken zonder dat ze de emotiekaartjes gebruiken. Je kunt de opdracht voor de leerlingen versimpelen door het aantal emotiekaartjes te verminderen. Optioneel kan deze opdracht overgeslagen worden om meer tijd te besteden aan de do's en don'ts bij het sturen van berichten via WhatsApp of Signal en via sociale media (opdracht bij dia 8).

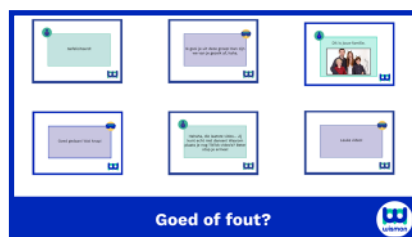
Besprek met de leerlingen wat ze kunnen doen wanneer ze gepest worden.

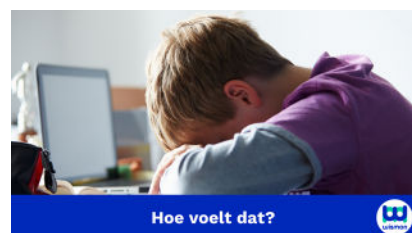
Mogelijke antwoorden zijn:

- Ga naar je ouders, docent of iemand anders die je vertrouwt.
- Bewaar de berichtjes die je krijgt. Dit is je bewijs (kun je laten zien).
- Reageer niet op de berichtjes die je krijgt.
- Blokkeer de pester.

Dia's

5

6

7

Toelichting

Optioneel kun je met de leerlingen bespreken wat ze kunnen doen om online pesten te voorkomen.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Deel nooit je naam, (e-mail)adres, plaats of andere privégegevens online.
- Zorg ervoor dat alleen vrienden je profiel kunnen zien op sociale media. Geen mensen die je niet kent.
- Deel nooit je wachtwoorden of inloggegevens. Ook niet met je vrienden.
- Plaats zelf ook geen valse of gemene berichten of vervelende foto's.

Geef leerlingen 5 minuten om in tweetallen op te schrijven hoe je online met elkaar om gaat. Gebruik hiervoor de lesbrief of laat leerlingen dit mondeling met elkaar bespreken. Laat ze 3 regels bedenken hoe ze wel met elkaar om gaan en 3 regels hoe ze niet met elkaar om gaan. Hierbij kunnen ze denken aan het sturen van berichten via WhatsApp of Signal, tijdens het gamen of op sociale media (YouTube, TikTok). Doe eventueel een regel voor om leerlingen op weg te helpen. Bespreek na vijf minuten klassikaal de antwoorden van de leerlingen. Geef de groepjes om de beurt het woord en laat ze op elkaar reageren.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Wees aardig.
- Vraag altijd of je foto's van anderen mag delen.
- Geef een compliment.
- Gebruik geen scheldwoorden.
- Verspreid geen valse berichten.
- Plaats geen vervelende foto's.
- Stuur geen bedreigingen.

Als er genoeg tijd voor is, kun je samen met de leerlingen 3-5 regels uitkiezen en opschrijven op een nieuwe lesbrief. Dit blad kun je ergens in het klaslokaal ophangen.

Je kunt leerlingen meer of minder regels laten bedenken. Voor de klassikale bespreking kunnen tweetallen hun antwoorden uitwisselen met een ander tweetal. Leerlingen kunnen de regels in volledige zinnen uitschrijven of in steekwoorden. Optioneel kan deze opdracht ook klassikaal uitgevoerd worden. Geef de leerlingen in dat geval om de beurt de mogelijkheid om iets te noemen.

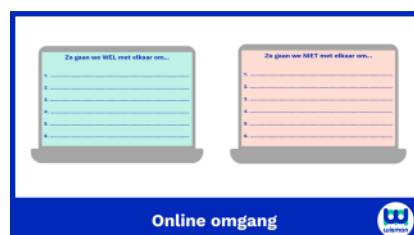

Sluit de les af door samen terug te kijken op de les. Vraag de leerlingen wat zij geleerd hebben. Stel de leerlingen de volgende vragen:

- Wat is online pesten?
- Welke vormen van online pesten ken je nu?
- Hoe voelt iemand zich die gepest wordt?
- Hoe ga je online met elkaar om?

Dia's

8

9

